

YOSHLARNING INGLIZ TILINI MUSTAQIL O`RGANISHLARIDA PEDAGOGIK PSIXOLOGIK TRENINGLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Sabirova Muxarramoy Nurbek qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti pedagogika va psixologiya yonalishi
2-bosqich magistranti*

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogik psixologik tayyorgarlikning yosh o'quvchilar tomonidan ingliz tilini mustaqil o'rganishga qo'shilishi ko'rib chiqiladi. Bunday treningning o'z-o'zini tartibga solish, motivatsiya va kognitiv strategiyalarga ta'sirini o'rganib, biz mustaqil til o'rganish samaradorligini oshirish imkoniyatlarini ochishni maqsad qilganmiz. Tadqiqot ingliz tilini o'rganish jarayoniga pedagogik psixologik tayyorgarlikni integratsiya qilish bilan bog'liq potentsial foyda va muammolarni o'rganish uchun adabiyotlarni tahlil qilish va amaliy usullarni birlashtirgan aralash metodlardan foydalanadi.

Kalit so'zlar: pedagogik psixologik tayyorgarlik, mustaqil o'rganish, ingliz tilini o'rganish, o'zini o'zi boshqarish, motivatsiya, kognitiv strategiyalar.

Tilni o'zlashtirish ko'p qirrali jarayon bo'lib, kognitiv qobiliyatlar, motivatsiya va samarali ta'lim strategiyalarining kombinatsiyasini talab qiladi. Ingliz tilini mustaqil o'rganish bilan shug'ullanadigan yosh o'quvchilar uchun pedagogik psixologik treningni tashkil etish o'quv tajribasini optimallashtirishga va'da beradi. Ushbu maqolada bunday treningni mustaqil til o'rganishga qo'shishning nazariy asoslari va amaliy natijalari ko'rib chiqilgan.

Mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqish mustaqil til o'rganish sharoitida pedagogik psixologik tayyorgarlikdan qanday foydalanish mumkinligini tushunishda bo'shliqni ochib beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'z-o'zini boshqarish, motivatsiya va kognitiv strategiyalar tilni o'zlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi, ammo bu sohalarda maqsadli mashg'ulotlar mustaqil o'quvchilarga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini kam odam o'rgangan.

Ushbu bo'shliqni bartaraf etish uchun aralash usulli yondashuv qabul qilinadi. Sifatli ma'lumotlar intervyu va so'rovnomalar orqali o'quvchilarning idroklarini o'lchash uchun to'planadi, miqdoriy ma'lumotlar esa o'z - o'zini boshqarish, motivatsiya va kognitiv strategiyalardagi o'zgarishlarni o'lchash uchun mashg'ulotdan oldingi va keyingi baholash orqali to'planadi.

Pedagogik psixologik tayyorgarlik yoshlarga ingliz tilini mustaqil o'rganishda katta foyda keltirishi mumkin. Mana, bunday treningni til o'rganish sayohatiga qo'shish uchun bir nechta imkoniyatlar va strategiyalar:

Maqsadni belgilash va motivatsiya:

- Yosh o'quvchilarga haqiqiy va erishish mumkin bo'lgan til o'rganish maqsadlarini qanday belgilashni o'rgating.

- Ko'rish taxtalarini yaratish, bosqichlarni belgilash va taraqqiyotni kuzatish kabi ularni jalb qilish uchun motivatsion strategiyalarni joriy etish.

O'z-o'zini aks ettirish va o'zini baholash:

- Tilni bilish, kuchli tomonlarni aniqlash va takomillashtirish yo'nalishlari bo'yicha muntazam ravishda o'z-o'zini aks ettirishni rag'batlantirish.

- O'quvchilarga o'z taraqqiyotini mustaqil ravishda aniqlashga yordam berish uchun tilni bilish testlari kabi o'z-o'zini baholash vositalarini taqdim eting.

Vaqtning Boshqarish Ko'nikmalari:

- Yosh o'quvchilarni vaqtning samarali boshqarishga o'rgating, ularga kundalik ishlarida til o'rganish uchun ajratilgan vaqt oralig'ini ajratishga yordam bering.

- Til o'rganish vazifalarini boshqariladigan qismlarga ajratish texnikasini o'rgatish.

Ta'lim Uslublari Haqida Xabardorlik:

- Turli xil o'quv uslublarini joriy etish va o'quvchilarga afzal ko'rgan uslublarini aniqlashga yordam berish.

- Jarayonni yanada yoqimli va samarali qiladigan, ularning o'quv uslubiga mos keladigan manbalar va tadbirlarni taklif qiling.

Metakognitiv Strategiyalar:

- O'quvchilarga qanday qilib eng yaxshi o'rganishlarini tushunishga yordam berish uchun fikrlash haqida o'ylash kabi metakognitiv strategiyalarni o'rgating.

- Ular duch kelishi mumkin bo'lgan til bilan bog'liq muammolar uchun muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda ularga rahbarlik qiling.

Resurslardan samarali foydalanish:

- Onlayn kurslar, til ilovalari, kitoblar va videolarni o'z ichiga olgan tegishli til o'rganish manbalarini qanday tanlash haqida ko'rsatma bering.

- Ularga turli xil resurslarning ishonchliligi va dolzarbligini baholashga yordam bering.

Aloqa va hamkorlik:

- Onlayn til almashish platformalari yoki munozarali guruhlar orqali ingliz tilida muloqotni rivojlantirish.

- Til klublarida qatnashish yoki qo'shma til loyihalarida qatnashish kabi hamkorlikdagi o'quv tajribalarini rag'batlantirish.

Fikr va mulohaza:

- Tengdoshlar, o'qituvchilar yoki til almashish bo'yicha sheriklardan konstruktiv fikr-mulohazalarni izlashni o'rgating.

- Fikr-mulohazalarni aks ettirish va undan til ko'nikmalarini yaxshilash uchun foydalanish muhimligini ta'kidlang.

Qiyinchiliklarni engish:

- O'quvchilarni til platolarini engish yoki umidsizlik bilan kurashish kabi qiyinchiliklarni engish mexanizmlari bilan jihozlash.
- Tilni o'rganish doimiy takomillashtirish jarayoni ekanligini ta'kidlab, o'sish tafakkurini rivojlantirish.

Madaniy Tushunish:

- Tushunish va qadrlashni oshirish uchun madaniy jihatlarni til o'rganishga qo'shing.
- Ularning tili va madaniy bilimlarini kengaytirish uchun ingliz filmlarini tomosha qilish, adabiyotlarni o'qish yoki madaniy tadbirlarni o'rganish kabi tadbirlarni rag'batlantirish.

Raqamli Savodxonlik Qobiliyatlari:

- Onlayn resurslarni boshqarish, virtual til jamoalarida ishtirok etish va til o'rganish texnologiyasidan foydalanish uchun raqamli savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirish.

Ushbu pedagogik psixologik trening elementlarini o'z ichiga olgan holda, yosh o'quvchilar mustaqil ingliz tilini o'rganish tajribasini oshirishi va samarali o'zini o'zi boshqarish uchun umrbod ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin.

Topilmalar shuni ko'rsatadiki, pedagogik psixologik tayyorgarlikni mustaqil ingliz tiliga o'rganish yosh o'quvchilarga o'quv jarayonini nazorat qilish imkoniyatini beradi. O'z-o'zini boshqarish, motivatsiya va kognitiv strategiyalarda kuzatilgan yaxshilanishlar an'anaviy sinf sharoitlaridan tashqarida tilni o'rganishni optimallashtirishga qaratilgan maqsadli aralashuvlarning imkoniyatlarini ta'kidlaydi.

Xulosalar:

Pedagogik psixologik treningning ingliz tilini mustaqil o'rganishga qo'shilishi yosh o'quvchilar uchun katta va'da beradi. O'z-o'zini boshqarish, motivatsiya va kognitiv strategiyalarga ijobiy ta'sir mustaqil til o'rganish samaradorligini oshirish imkoniyatlarini namoyish etadi. O'qituvchilar va o'quvchilar muqobil yondashuvlarni o'rganar ekan, psixologik treningning rolini tan olish avtonom va muvaffaqiyatli til o'rganuvchilarni tarbiyalash uchun juda muhimdir.

Ushbu sohani yanada rivojlantirish uchun kelajakdagi tadqiqotlar o'quv dasturlarini takomillashtirishga, pedagogik psixologik tayyorgarlikning uzoq muddatli ta'sirini o'rganishga va aralashuvlarni muayyan yosh guruhlari va malaka darajalariga moslashtirishga qaratilishi kerak. Bundan tashqari, o'qituvchilar ushbu topilmalarni o'quv dasturlarini ishlab chiqishga qo'shib, yosh o'quvchilarga mustaqil til o'rganishning murakkabliklarini muvaffaqiyatli boshqarish uchun vositalarni taqdim etishlari tavsiya etiladi.

Adabiyotlar.

1. Kholbekova M.A. and 4 others. Factors influencing the formation of students' interest in learning a foreign language. Electronic resource. Fergana. 2021

2. Khasanova, Gulshanam Khusanovna MAIN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATION AND PROFESSIONAL TRAINING IN THE WORLD // ORIENSS. 2021. №Special Issue 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/main-trends-in-the-development-of-education-and1professional-training-in-the-world> (дата обращения: 05.01.2022).
3. Khasanova, G. K. "THE SUCCESS AND EDUCATION SYSTEM OF SOUTH KOREA AND JAPAN." Наука сегодня: проблемы и пути решения [Текст]: материя (2021): 94
4. Сойкина И.В. Формирование интереса к изучению иностранного языка у студентов педагогического вуза неязыковых специальностей. Изд-во БГУ, 2003. 86 с.
5. Хашимова С. On some features of teaching foreign language for students of non-philological areas at the initial stage. – 2019. – Евразийское Научное Объединение. – С. 334-338.
6. Hashimova, S. A., & Nasirova, S. A. (2021). FEATURES OF FORMING OF ANIMATED NOUNS WITH THE AFFIXES IN MODERN CHINESE LANGUAGE. Journal of Central Asian Social Studies, 2(04), 1-10